

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Pankkitoiminnan kannattavuus 2010-luvulla

Peltonen, Jaakko

2016 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Pankkitoiminnan kannattavuus 2010-luvulla

Jaakko Peltonen
Koulutus
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2016

Jaakko Peltonen

Pankkitoiminnan kannattavuus 2010-luvulla

Vuosi 2016 Sivumäärä 43

Opinnäytetyössä tutkittiin pankkitoiminnan kannattavuutta 2010-luvulla Suomessa. Pankkitoiminnalla on ollut haasteita kannattavuuden säilyttämisessä suhdanteiden laskun aikana ja sääntelyn lisääntyä. Tarkoituksena oli selvittää, miten kannattavaa pankkitoiminta on, ja mitkä asiat ovat vaikuttaneet kannattavuuteen.

Työn teoriaosiossa käydään läpi kannattavuutta, pankkitoimintaa ja tilinpäätöstä. Kannattavuudesta kerrotaan kannattavuuslaskentamallien kautta. Lisäksi tilinpäätöksen sisältö käydään läpi, sekä sen pohjalta laskettavat kannattavuuden tunnusluvut. Teoriaosion loppupuolella arvioidaan pankkitoimintaa, lainsäädäntöä, säännöksistä, sekä pankkien perinteistä ansaintalogiikkaa ja tunnuslukuja. Pankkien kannattavuuden tunnusluvut ovat seurausta sen myymistä tuotteista, joten neljännessä kappaleessa kerrotaan, mistä tuotteista pankkien tulot muodostuvat. Pankkituotteista mukana ovat ne, joista muodostuu korkotuottoja, tai palkkiotuottoja.

Pankkien kannattavuutta on tutkittu tilinpäätösten pohjalta ja finanssivalvonnan antamien tietojen avulla. Kuuden pankin tilinpäätöksiä tutkittiin viiden vuoden ajalta ja niiden keskeisimpiä tunnuslukuja vertailtiin kuvaajissa. Tilinpäätösanalyysin lisäksi pankkitoiminnan nykyyhetkestä ja lähitulevaisuudesta muodostettiin kuvaa kokoamalla artikkeleja, vuosikertomuksia ja ennusteita.

Pankit Suomessa ovat tarjoavat monipuolisesti finanssipalveluja. Pankki voi esimerkiksi kuulua osuuspankkeihin, säästöpankkiryhmään, tai olla osa kansainvälistä pankkikonsernia. Pankin tarjoamat palvelut liittyvät pääasiassa sijoittamiseen, säästämiseen, luottotukseen, tai maksuliikenteeseen. Pankkitoiminnan keskeisimmät säännöt löytyvät luottolaitoslaista ja finanssivalvonnan antamista määräyksistä.

Tutkimustuloksista päätellen pankkien oman pääoman tuotto prosentit ovat laskeneet vain marginaalisesti ja kokonaispääoman tuotto prosentit hieman. Syy ei välttämättä ole heikosti sujuva liiketoiminta, vaan pääomien lisäys. Pankkien kulu/tuotto -suhteet ovat parantuneet, mikä on merkki kannattavuuden paranemisesta. Kulujen leikkaaminen ja hillitseminen on ollut yksi tekijä kulu/tuotto -suhteiden paranemisen taustalla. Pankkien vakavaraisuussuhteet ovat pysyneet hallinnassa normaalien arvojen sisällä. Liikevoitot ovat kasvaneet keskimäärin jonkin verran.

Pankkien kannattavuus on yhä enemmän palkkiotuottojen vastuulla, koska alhainen korkotasoa pitää lainojen korkokatteet pieninä. Myös pankkien strategioilla on ollut vaikutus kasvavaan palkkiotuottomäärään. Voittoa on haettu sieltä, mistä sitä on helpoin saada. Ennusteet Suomen taloudesta ja sen kasvusta eivät tue arvioita pankkien kannattavuuden paranemisesta. Talouskasvu on hidasta, alan ulkopuolisia kilpailijoita syntyy ja sääntely kiristyy hieman. Pankkialalle digitaalisuuteen siirtyminen tuo haasteita uudistustarpeiden vuoksi, mutta luo myös mahdollisuuksia. Murrostanne ei parantane kokonaiskannattavuutta, mutta saattaa muuttaa eri pankkien välisiä voimasuhteita.

pankkitoiminta, rahoitus, kannattavuus, tilinpäätös

Jaakko Peltonen

Profitability of the banking in 2010's

Year	2016	Pages	43

The profitability of Finnish banking in 2010's was studied in thesis. Banking has had challenges in retaining profitability during the recession and after the regulation increased. The goal of this thesis project was to find out how profitable banking is at present and to identify which factors have an influence on it.

Profitability, banking and financial statements are reviewed in the theoretical section. The profitability is discussed through the use of cost-effectiveness calculation models. In addition, the content of the financial statement is reviewed and also the key figures which relate to it. In the final part of the theoretical section banking, legislation and regulation are evaluated as well as the traditional earning logic and key figures of the banks. The key figures are the result of the sold bank products which is the topic of the fourth chapter. The products that are present are those that form interest earnings and fee earnings.

The profitability of the banks is studied based on their financial statements and the information given by the Finance Supervisor. The financial statements of six banks were studied over a five year period and their key figures were compared in the graphs. In addition to financial statement analysis a picture of the banking business was developed by collecting articles, annual reports and forecasts.

Finnish banks offer diverse financial services. For instance, the bank can belong to a credit union, savings bank or be a part of an international banking conglomerate. The services that the bank offers are mostly related to saving, investing, financing or payments traffic. The common rules of banking are found in the law of credit institutions and from the orders of the Financial Supervisor.

According to the research, the return on equity has decreased only marginally and the return on assets has decreased slightly. The blame is not necessarily on the weakened business but on the increase in capital. The expense/benefit ratios of banks have been improved which is a sign of the improved banking profitability. Cutting and controlling the expenses has been a one factor behind the improved expense/benefit ratios. The solvency ratios of banks have been under control within normal values. The average operating incomes have risen somewhat.

The profitability of banking is more and more a burden of the fee benefits because the low interest rate keeps the interest margins small. Also the strategies have had an influence on the rising fee benefits of banks. The earnings have been acquired from where they are easiest to get. The forecasts for the Finnish economy and its growth don't support the theories of rising banking profitability. Growth is slow, the regulation increases and new competitors will appear. Digitalization brings challenges to banking field and demand for new innovations will arise but it also present new opportunities. The upcoming digitalization won't increase overall profitability but can change the relative strengths between the banks.

banking, financing, profitability, financial statement

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Kannattavuus	7
2.1	Kustannus- ja kannattavuuslaskenta.....	7
2.1.1	Minimistandardikustannus- ja katetuottolaskenta	8
2.1.2	Erilliskustannuslaskenta.....	8
2.1.3	Toimintolaskenta.....	8
2.1.4	Prosessikustannuslaskenta.....	8
2.1.5	Vaihtoehtoiskustannuslaskenta	9
2.1.6	Kustannus-määrä-kannattavuusanalyysi.....	9
2.2	Tilinpäätös.....	10
2.2.1	Tuloslaskelma.....	10
2.2.2	Tase.....	11
2.2.3	Liitetiedot	11
2.2.4	Rahoituslaskelma	11
2.2.5	Toimintakertomus.....	12
2.3	Tunnusluvut	12
3	Pankkitoiminta Suomessa.....	13
3.1	Pankkien tehtävät.....	13
3.2	Pankkien ansaintalogiikka	13
3.3	Pankkitoiminnan säädökset.....	14
3.4	Vakavaraisuus- ja maksuvalmiussäännökset.....	14
3.5	Pankkitoiminnan tunnusluvut	15
3.5.1	Oman pääoman tuotto.....	15
3.5.2	Kokonaispääoman tuotto.....	15
3.5.3	Kulu/tuotto -suhde.....	16
3.5.4	Vakavaraisuussuhde.....	16
4	Pankkituotteet.....	16
4.1	Asuntolainat, kulutuslainat ja investointilainat	16
4.2	Tilit ja maksupalvelut	17
4.3	Myynnin rahoitus	18
4.4	Käteisrahapalvelut	18
4.5	Pankkitakaukset	19
5	Tutkimusmenetelmät.....	19
5.1	Tilinpäätösanalyysi.....	19
5.2	Asiantuntija- ja harrastajalausunnot	19
6	Pankkien kannattavuus 2010-luvulla.....	19
6.1	Oman pääoman tuotto	20

6.2	Koko pääoman tuotto.....	21
6.3	Kulu/tuotto -suhde	22
6.4	Vakavaraisuussuhde.....	23
6.5	Korko- ja palkkiotuotot	24
7	Ennusteet 2010-luvun lopun pankkitoiminnasta	27
7.1	Pankkialan kasvu	27
7.2	Korkotaso	28
7.3	Korkokate.....	28
7.4	Kilpailutilanne	28
7.5	Tulevaisuuden trendit	28
8	Johtopäätökset	29
	Lähteet	32
	Kuviot.....	35
	Liitteet.....	36

1 Johdanto

Tämän työn tutkimustavoitteena on pankkitoiminnan ja sen kannattavuusnäkökulman ymmärtäminen, sekä pankki- ja finanssialan tulevaisuuden ilmiöiden ennustaminen. Tarkoituksena on löytää tietoa 2010-luvun pankkitoiminnan kannattavuudesta ja tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet kannattavuuteen. Mielenkiintoista on myös, miten pankkitoiminnan kannattavuus-tekijät tulevat muuttumaan tulevaisuudessa. Tutkimuksen lopussa pyritään vastaamaan kysymykseen: ”Mistä pankkitoiminnan tuotot muodostuvat 2010-luvulla?” Pankkimailman tulonmuodostus, liiketoimintasegmentit, sekä tuotteet tulevat muuttumaan Suomessa talouden heilahteluiden, innovaatioiden ja kilpailutilanteen myötä.

Tutkimuksen aihe on kannattavuus, koska se on yksi liiketoiminnan tärkeimmistä tavoitteista. Lisäksi tutkimusasetelma antaa mahdollisuuden perehtyä pankkituotteisiin, pankkimailman tunnuslukuihin, tilinpäätösanalyysiin, sekä tulevaisuudentutkimukseen, jotka kaikki ovat rahoituksen näkökulmasta kiinnostavia aiheita. Opinnäytetyön informaatiolähteinä toimivat pankkien vuosikertomukset, kotisivut, tilastokeskuksen tiedot, asiantuntijajulkaisut, kirjallisuus, sekä internet-lähteet. Tutkimuksen kohteena on kaksi suurta finanssikonsernia, kaksi kokuokaltaan melko suurta pankkia ja kaksi pienempää pankkia. Työssä on pyritty erottamaan perinteinen pankkitoiminta muista pankkien harjoittamista liiketoiminnoista.

2 Kannattavuus

Kannattavuus lasketaan yksinkertaisimmillaan liikevoiton, tai liiketappion suhteesta liikevaihtoon. Liikevoittoa muodostuu, jos tulojen ja kustannusten suhde on positiivinen. Liiketoiminta on tappiollista silloin, kun niiden suhde on negatiivinen. (e-conomic -kirjanpito-ohjelma 2016.) Tulot ja kustannukset korreloivat keskenään siten, että kustannukset kohdistetaan laskelmissa tuloille. Merkitsevää on siis, kuinka paljon kustannuksia kohdistuu saadulle tulolle. Tie kannattavaan liiketoimintaan löytyy onnistuneesta kustannustenhallinnasta.

2.1 Kustannus- ja kannattavuuslaskenta

Kustannuslaskenta on työkalu, joka auttaa liiketoiminnan suotuisan kannattavuuskehityksen varmistamisessa tuottamalla tarpeellista tietoa liikkeenjohdolle. (Pellinen 2003, 7.) Kustannuslaskenta-termiä käytetään tavallisesti silloin, kun lasketaan jonkin yrityksen eri tuotteiden kannattavuutta. (Taloussanomat 2016.) Kustannuslaskenta onkin perusta kannattavuuden mittaamiselle. Kustannuslaskennasta on olemassa erilaisia teorioita, normatiiveja, jotka määrittelevät, kuinka laskenta tulisi järjestää ja kuinka sitä tulisi käyttää päätöksenteossa hyödyksi. (Pellinen 2003, 177)

2.1.1 Minimistandardikustannus- ja katetuottolaskenta

Minimistandardikustannus- ja katetuottolaskennassa suoritetaan ennakkolaskentaa, sekä jälkilaskentaa, mikä mahdollistaa erojen vertailun. Ennakkolaskenta perustuu budjetointiin ja jälkilaskenta perustuu toteutuneisiin myyntimääriin ja -hintoihin. Kannattavuus määritellään myyntituottojen ja tuotantokustannusten erotuksella, eli katetuotolla. Katetuottolaskelmaa vaiheistamalla voidaan selvittää kunkin osaston, tai tuoteryhmän tekemän lisän yrityksen tuotlaskelmaan. (Pellinen 2003, 179)

2.1.2 Erilliskustannuslaskenta

Erilliskustannuslaskennassa voidaan laskea esimerkiksi kunkin asiakkaan puolelta tullut katetuotto, tai jonkin yksittäisen myyntialueen tekemä katetuotto. Myyntialueen katetuotto saadaan laskettua vähentämällä asiakaskatetuotosta myyntialueen myyjien palkat ja mahdolliset muut kustannukset. Nimensä mukaisesti kustannukset eritellään alueittain. Erilliskustannusanalyysissä kustannuksen luonteella ei ole merkitystä, vaan sillä, mihin se alueeseen se kohdistuu. Myös investointien hankintakustannukset ja ylläpitokustannukset erotetaan toisistaan, jotta saadaan tarkempaa tietoa liikkeenjohdon päätöksentekoon. (Pellinen 2003, 182-183)

2.1.3 Toimintolaskenta

Toimintolaskennan idean mukaisesti tuotteet ovat seurausta toiminnoista, joiden suorittamiseen käytetään voimavaroja. Ja koska voimavarojen käytöstä aiheutuu kustannuksia, voidaan samaa päättelyketjua palaten kohdistaa kustannukset tuotteille. Toimintolaskennan tavoitteena on mahdollisimman tarkka kokonaiskustannusten laskenta. Laskenta on kaksivaiheinen. Aluksi voimavarojen käytön aiheuttamat kustannukset kohdistetaan toimintokeskukselle. Tämän jälkeen toimintokeskukseen ylläpidon kustannukset kohdistetaan laskentakohteelle sen mukaisesti, kuin se kuormittaa toimintokeskusta. Toimintolaskenta tuottaa oikein tehtynä erittäin tarkkaa tietoa kustannuksista kannattavuuden arviointia varten. Tietojen keräys, ryhmittely ja laskenta vaativat kuitenkin paljon työtä. Ennen kuin laskenta voidaan edes aloittaa, täytyy toimintoihin kuluva aika, energia, tilakustannukset, sekä henkilökustannukset mitata. Toiminnoista vastaavia henkilöitä on myös syytä haastatella. (Pellinen 2003, 184-189)

2.1.4 Prosessikustannuslaskenta

Prosessikustannuslaskennalla on yhtäläisyyksiä toimintolaskentaan, mutta siinä huomioidaan vain kiinteät kustannukset. Teollisuusyritysten sijaan se onkin yleisempi palveluyritysten parissa, jossa muuttuvat kustannukset eivät ole yhtä edustettuina. Laskennassa prosessi määritellään eri toimintojen muodostamaksi kokonaisuudeksi, eli tuotantoketjuksi. Tuotantoketjun

prosessit voidaan luokitella kolmeen osaan: valmistelu-, ylläpito-, ja käyttöprosesseihin. Valmisteluprosessin toimitoija ovat suunnittelu-, ja hallintotoiminnot. Ylläpito-prosessin toimitoija ovat valmistusmahdollisuuksien ja asiakassuhteiden ylläpito. Käyttöprosessit ovat logistisia, tai hallinnollisia toimitoija, jotka liittyvät tuotteiden valmistamiseen ja asiakassopimukseen. (Pellinen 2003, 190-193)

Palveluyrityksellä voi olla tarjottavien palveluiden lukumäärästä riippuen monta eri pääprosessia, joiden kustannuksia halutaan tarkastella. Mielekästä on kuitenkin tutkia vain yhtä pääprosessia kerrallaan. Pääprosessi koostuu osaprosesseista, jotka voivat tapahtua eri kustannuspaikoilla. Kustannuspaikkoja ovat esimerkiksi ostotoiminnan kustannuspaikka, markkinoinnin kustannuspaikka ja taloushallinnon kustannuspaikka. Kun kustannuspaikan kustannukset on laskettu, ne voidaan jakaa siellä tapahtuvien osaprosessien kesken. Osaprosessien kustannukset kohdistetaan sen jälkeen pääprosessille. Laskennan avulla saadaan selville, onko kustannuspaikoilla ylijäämäkapasiteettia, jolla voisi tuottaa lisää arvoa yritykselle. (Pellinen 2003, 193-197)

2.1.5 Vaihtoehtokustannuslaskenta

Vaihtoehtokustannus tarkoittaa saamatta jääneen tulon ja toteutuneen tulon erotusta, jos ei onnistutakaan valitsemaan tuottoisinta vaihtoehtoa. Vaihtoehtokustannuslaskennan tarkoituksena on selvittää parhaiten tuottava toimintavaihtoehto. Se onkin yritysten tärkeimpiä laskennan kohteita. Vaihtoehtokustannuslaskennassa tarkastellaan vain tuotannontekijöitä, joista on niukkuutta, eli joita on rajallisesti+ ja joilla voi olla monta käyttökohdetta. (Pellinen 2003, 199-201) Pankki voi esimerkiksi lainata rahan, tai sijoittaa sen. Mikäli sijoittaminen on lainaamista kannattavampaa, pyrkii pankki nostamaan korkoja, jotta vaihtoehtokustannus näiden kahden vaihtoehdon välillä pienenee. (Pörssisäätiö 2010.)

2.1.6 Kustannus-määrä-kannattavuusanalyysi

Kustannus-määrä-kannattavuusanalyysin päämääränä on selvittää kustannusten, määrän ja tuottojen kriittinen piste, jossa toiminta kääntyy kannattavaksi. Analyysissä saadaan selville varmuusmarginaali, jota voi luonnehtia voitokkaan ja tappiollisen toiminnan välissä olevaksi pelivaraksi. Kustannukset jaotellaan karkeasti joko muuttuviksi, tai kiinteiksi ja ne sijoitetaan kuvaajaan. Piste piirretään kokonaistuottojen ja kokonaiskustannusten leikkauskohtaan. Analyysin tarkentuessa muuttuvat kustannukset voidaan jakaa vielä sitoutuneisiin kustannuksiin, operatiivisen johtamisen kustannuksiin, sekä ohjelmoituihin kustannuksiin riippuen, kuinka suuret vaikutusmahdollisuudet niihin on. Analyysin avulla voittotavoitteet voidaan muuttaa yleisiksi myyntitavoitteiksi, jotka ovat helpommin ymmärrettävissä. (Pellinen 2003, 202-205)

2.2 Tilinpäätös

Tilinpäätös on laajasti julkinen asiakirja, jonka saatavuus Suomessa on järjestetty Patentti- ja rekisterihallituksen yhteyteen. Tilinpäätös on yhteenveto vuoden aikana tapahtuneista taloudellisista tapahtumista, joten se vaikuttaa merkittävästi yrityksen ulkoiseen kuvaan. Suurien yritysten velvollisuutena on myös laatia rahoituslaskelma ja toimintakertomus. Kaikki EU-alueen pörssiyritykset laativat tilinpäätöksen yhtenäisen standardin IFRS:n mukaan, koska tilinpäätösten täytyy olla vertailukelpoisia sijoitustoimintaa ja luotonantoa varten. (Leppiniemi 2013, 18-19)

Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman ja taseen liitetietoineen. Suurilta yrityksiltä edellytetään toimintakertomusta, johon kuuluu em. raporttien lisäksi rahoituslaskelma ja yrityksen johdon tarpeelliseksi arvioituja katsauksia. Tilinpäätös laaditaan tilikaudelle, joka on yleisen käytännön mukaan 12 kuukautta. Pankeilla tilikausi on kalenterivuosi, mutta muilla yrityksillä tilikausi voi alkaa mistä kuukaudesta tahansa.

2.2.1 Tuloslaskelma

Yrityksen kannattavuutta voi tulkita tuloslaskelmasta. Yrityksen kokonaiskannattavuus on usein vaivattomampi selvittää tuloslaskelmasta, kuin yksittäisten tuotteiden kannattavuus, mitä varten täytyy saada lisätietoja muualta. Tuloslaskelma erittelee liikevaihdon, myyntikatteen, käyttökatteen ja lopuksi liikevoiton. (Karikorpi 2010, 149.)

Liikevaihto tarkoittaa normaalisti yrityksen kokonaismyyntiä, josta on vähennetty alennukset ja verot. (Karikorpi 2010, 37.) Se ei yksin kerro yrityksen kannattavuudesta paljontaan, mutta siitä voi päätellä onko toiminnalla potentiaalia olla kannattava. Suuri liikevaihto kertoo joko suuresta myyntivolyymista, tai arvokkaista toimeksiannoista. Yritys taistelee liikevaihdon kasvattamisesta muiden alalla olevien kilpailijoiden kanssa usein rajallisilla markkinoilla.

Myyntikate saadaan, kun liikevaihdosta vähennetään muuttuvat kustannukset. Muuttuvat kustannukset ovat sen luontoisia, että ne korreloivat myynnin määrän kanssa. Provisiopalkat, myyntipakkaukset, toimistotarvikkeet ja myynnin edistämiseen käytetyt resurssit ovat muuttuvia kustannuksia. On olemassa myös sekakustannuksia, kuten puhelinkulut, jotka ovat osittain kiinteitä ja osittain muuttuvia. (Pellinen 2013, 204) Myyntikatteesta voi päätellä, kuinka kannattava yksittäinen tuote, tai palvelu on.

Käyttökate lasketaan miinustamalla myyntikatteesta kiinteät kustannukset. Kiinteät kustannukset ovat tuotannosta riippumattomia henkilöstökuluja, vuokria, ulkoisia palveluja, järjestelmäkuluja, koulutusmaksuja, tai myynti- ja markkinointikuluja. Yrityksillä on usein tapana

nostaa kiinteitä kustannuksia hyvinä aikoina ja laskea niitä huonoina aikoina. Ensin karsitaan pienistä asioista ja lopuksi henkilöstöstä, jos aiemmat toimenpiteet eivät olleet vielä riittäviä. (Karikorpi 2010, 153.)

Liikevoittoprosentti on lopullinen mittari yrityksen kannattavuuden tulkinnassa. Se jää jäljelle, kun käyttökatteesta miinustetaan korot, verot, poistot ja arvonalennukset. (Karikorpi 2010, 153.) Kannattavuudeltaan hyvän yrityksen liikevoittoprosentti on yli 10 %, mutta eri yrityksiä kannattaa vertailla toimialakohtaisesti. (Asiakastieto 2016.) 2010-luvun vuosikertomusten mukaan suurilla kotimaisilla pankeilla liikevoitot ovatkin keskimäärin yli kolmanneksen liikevaihdosta.

2.2.2 Tase

Tase kertoo yrityksen varallisuuden arvon kuluvalle hetkellä ja sen, missä suhteessa varallisuus on rahoitettu omalla pääomalla ja vieraalla pääomalla. Taseessa yrityksen varat sijaitsevat vastaavaa-puolella ja yrityksen varallisuuden rahoituksen lähteet vastattavaa-puolella. Vastaavaa-osion varallisuudella yritys voi vastata vastattavaa-puolen velvoitteisiin. Tase linkittyy tuloslaskelmaan siten, että tilikauden tulos lisätään vastattavaa-puolen omaan pääomaan ja tappiollinen tulos vastattavaa-puolen vieraaseen pääomaan. Taseen molempien puolien tulee olla yhtä suuret. (Salmi 2006, 35-39)

2.2.3 Liitetiedot

Liitetiedot täydentävät tilinpäätöksen tietoja. Taseesta ja tuloslaskelmasta voidaan tehdä suppeammat ja selkeämmät, mutta noudattaa silti kirjanpitolakia esittämällä tarvittavat liitetiedot myöhemmin raportissa. Tuloslaskelmaan kuuluvia liitetietoja ovat esimerkiksi liikevaihdon toimialoitteinen ja maantieteellisten markkina-alueiden mukainen jakautuminen, jotka ovat tärkeitä tietoja yrityksen toimintaa arvioidessa. Liitetiedoissa voi myös lukea, mikä osuus tuotoista on seurausta pysyvistä vastaavista ja mikä vaihtuvista vastaavista. Taseen molempiin puoliin voi kuulua liitetiedon muodossa erilaisia lisäselvityksiä, kuten aineettomien hyödykkeiden poistoperusteita, tai vieraan pääoman jakamista tarkempiin kategorioihin. Myös vastuut ja omistukset muista yrityksistä voivat löytyä liitetiedoista. (Salmi 2006, 77-79)

2.2.4 Rahoituslaskelma

Osakeyhtiölain mukaan rahoituslaskelma on ainoastaan julkisten osakeyhtiöiden ja keskisuurten, tai sitä isompien yritysten velvollisuus. Rahoituslaskelma helpottaa liiketoiminnan todellisen tilan arvioimista siinä vaiheessa, kun tuloslaskelma sisältää paljon ydinliiketoiminnan ul-

kopuolisia eriä. (Salmi 2006, 201) Tuloslaskelmassa ja taseessa kulut ja tulot voidaan jaksoittaa tasaisesti tuleville vuosille, mutta rahoituslaskelma kertoo totuudenmukaisesti, milloin raha kilahtaa kassaan, tai lähtee sieltä. Rahoituslaskelmaa kutsutaan joskus rahavirtalaskelmaksi, tai kasavirtalaskelmaksi, ja sen tarkoituksena on tuoda selkeyttä tilinpäätöksen lukijalle. Rahoituslaskelma on tärkeä, koska rahavirralla elää, toisin kuin suoriteperusteisella tuloksella. (Karikorpi 2010, 87-93)

Rahoituslaskelma voidaan jakaa kolmeen osaan: liiketoiminnan rahavirtaan, investointien rahavirtaan, sekä rahoituksen rahavirtaan. Liiketoiminnan rahavirrassa näkyvät mm. maksut myynnistä, ostolaskujen suoritukset ja palkkamenot eli tapahtumat, joissa kassaan tulee rahaa, tai sieltä poistuu rahaa. Loppusumma kertoo ydinliiketoiminnan kannattavuudesta. Investointien rahavirtaan eritellään investointitapahtumat, jolloin ne eivät vääristä liiketoiminnan kannattavuuden arvioimista. Investoinnit näkyvät kuluna ja aiempien investointien myynti näkyy tulona investointirahavirrassa. Rahoituksen rahavirta osoittaa oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Yrityksen myöntämät lainat näkyvät tulona, ja maksamat lainanlyhennykset menona. (Karikorpi 2010, 88)

2.2.5 Toimintakertomus

Toimintakertomuksen laatiminen koskee kaikkia osakeyhtiöitä ja kirjanpitolain mukaisia riittävän suuria yrityksiä. Toimintakertomus on tilinpäätökseen liitettävä osio, jossa kerrotaan yrityksen toiminnan kehitykseen liittyvistä seikoista, ilmoitetaan tilikauden päättymisen jälkeisistä olennaisista tapahtumista, tehdään arvio tulevaisuuden kehityksestä ja selvitetään tulevan tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuus. Jonkin markkina-alueen aloitus, tai lopetus, merkittävät investoinnit, vahingot ja tappiot, sekä yrityksen ylimmän johdon muutokset on tapana kertoa toimintakertomuksessa. Selostus suunnatusta osakeannista, optio-oikeuksista ja vaihtovelkakirjalainoista, sekä yrityksen liiketulokselle tehtävät toimenpiteet ovat pakollisia tietovaatimuksia. Varsinkin omistajat, sijoittajat ja velkojat haluavat tietää mihin mahdollinen liikevoitto käytetään. Vapaa oman pääoman määrä kertoo, kuinka paljon yrityksellä jää rahaa investointeihin, tai osinkoihin. (Salmi 2006, 79-80)

2.3 Tunnusluvut

Yrityksen tilinpäätöksestä voidaan laskea lukemattomia tunnuslukuja, jotka kaikki kertovat omalla tavallaan yrityksen tilasta. Yrityksen tunnusluvut käsittelevät kannattavuutta, vakava-raisuutta, maksuvalmiutta, tehokkuutta, tai laajuutta. Kannattavuus kertoo voitosta, vakava-raisuus velan määrästä ja maksuvalmius kassan suuruudesta. Tehokkuuden tunnusluvut kertovat, kuinka tehokkaasti yhtiön varallisuutta käytetään lisävarallisuuden hankintaan. Kaikki

osa-alueet linkittyvät toisiinsa. Siksi ne halutaan usein koota yhteen raporttiin - tilinpäätös-analyysiin. (Karikorpi 2010, 103). Myös pörssissä on omat tunnuslukunsa, joilla pyritään arvioimaan yrityksen ja sen osakkeen markkina-arvoa. Kannattavuuden arvioinnissa merkitystä on myyntikatteella, käyttökatteella ja liikevoitolla, jotka selviävät tuloslaskelmasta. Lisäksi kannattavuutta arvioidaan myös rahoitustuloksen, nettotuloksen, kokonaistuloksen, sekä oman pääoman, sijoitetun pääoman ja kokonaispääoman tuoton kautta. (balanceconsulting.fi)

3 Pankkitoiminta Suomessa

3.1 Pankkien tehtävät

Pankkikonsernien tehtävät Suomessa, kuten Euroopassakin sisältävät pankkitoimintaa, vakuutustoimintaa ja arvopaperitoimintaa. Monet pankit ovatkin laajan tuotevalikoiman finanssialan yrityksiä. Pankkitoiminnassa selviä tehtäväalueita on kolme: rahoituspalvelut, maksuliiketalouspalvelut, sekä taloudelliseen riskinhallintaan liittyvät tehtävät. Rahoituksen tarjoajilla ja rahoituksen kysyjillä on ollut perinteisesti vaikeuksia löytää toisiaan, joten pankilla on merkittävä rooli rahoituksen välikätenä. Markkinatalouden toiminnan edellytyksenä on myös sujuva maksujen välitys. Pankkien tehtävänä on toimittaa tilisiirtoja luotettavasti ja nopeasti asiakkaalta toiselle, jotta raha saadaan liikkumaan. Maksujärjestelmät ovat paisuneet ja kehittyneet merkittävästi viime vuosikymmeninä ja niin yrityksille, kuin henkilöasiakkaillekin on tarjolla monia strukturoituja maksuliiketalouspalveluja. Kolmanneksi, pankki tarjoaa säilytyspalveluita ja erilaisia riskienhallintapalveluita, kuten neuvontaa ja valuuttakurssiriskeiltä suojautumista. (Kontkanen 2011, 12-13)

3.2 Pankkien ansaintalogiikka

Pankkien ansaintalogiikka perustuu moneen eri pankkitoiminnan osa-alueeseen. Suuri osa pankkien ansainnasta tulee korkotuotoista, joita se saa perinteisestä luotonannosta. Tarkemmin ilmaistuna pankille jäävä tulo muodostuu antolainauksen tuottojen ja ottolainauksen menojen erotuksesta. Palkkiotuotot ovat matalien korkojen aikaan olleet yhä tärkeämmässä roolissa pankkien liiketoiminnassa. Palkkiotuottoja muodostuu omaisuuden ja maksuliikenteen hoitamisesta, asiakirjojen ja todistusten myynnistä, sekä muista lukuisista palveluista veloitettavista provisioista. Lisäksi pankki saa tuloja sijoitustoiminnallaan, jota se harjoittaa vakaavaraisuus- ja maksuvalmiussäännösten rajoissa. Sijoitustoiminnan tuotot ovat peräisin sijoituskohteiden arvonnoususta.

3.3 Pankkitoiminnan säädökset

Pankkitoiminnan sääntely Suomessa on tarkkaa. Sädökset, joiden avulla pyritään varmistamaan sijoittajien saamia, löytyvät Suomen laista. Suomen luottolaitoslaista löytyy säädöksiä mm. pankkien vakavaraisuudesta, maksuvalmiudesta ja riskienhallinnasta. Vaikka tärkeimpien säädösten katsotaan löytyvän luottolaitoslaista, on osakeyhtiömuotoisille luottolaitoksille, osuuspankeille ja osuuskuntamuotoisille luottolaitoksille, sekä säästöpankeille laissa omat säännöstönsä. Lisäksi on olemassa erikseen tilisiirtolaki, jossa kerrotaan, missä ajassa maksujen tulee olla perillä vastaanottajalla. Laki rahanpesusta ja terrorismin rahoituksen torjunnasta pyrkii vähentämään pankkien osuutta rikoksella hankitun rahan alkuperän häivyttämisessä, sekä estämään epäilyttävät tilisiirrot henkilöille, joilla on terrorismikytköksiä. (Kontkanen 2011, 26-38)

Finanssivalvonta on itsenäinen valvontaviranomainen, joka toimii Suomen pankin yhteydessä valvoen kotimaisia rahamarkkinoita. Sen valvonnan piiriin kuuluvat luottolaitokset, rahastot, rahastoyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, pörssit, sekä optio-, selvitys- ja tilinhoitajayhteisöt. Myös vakuutuslaitoksia ja eläkesäätiöitä ja -kassoja valvotaan. Finanssivalvonnan suorittamia toimenpiteitä ovat määräysten ja ohjeiden antaminen valvottaville, sekä tarkastukset. Valvontaviranomaisella on myös oikeus tuomita valvottavalle seuraamuksia, kuten huomautuksia, varoituksia, tai rikemaksuja. (Kontkanen 2011, 40-41) Valvonnan tavoitteena on varmistaa finanssimarkkinoiden vakaa toiminta, sekä edistää hyvien menettelytapojen noudattamista ja yleisön tietämystä finanssimarkkinoista. (Finanssivalvonta 2016)

3.4 Vakavaraisuus- ja maksuvalmiussäännökset

Pankkien vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimukset muuttuivat finanssikriisin seurauksena. Vuonna 2014 eduskunta hyväksyi luottolaitoslain, mikä oli seurausta vuotta aiemmin toteutetusta EU-direktiivistä. Lisäksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta koskevaa lakia päivitettiin yhteensopivaksi EU:n direktiivien ja luottolaitoslain kanssa. Lait kovensivat kansallisten pankkien vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimuksia, sekä laiminlyönneistä koituvia seuraamuksia. Pankkien on vähintään kerran vuodessa tarkastettava tulevaisuudennäkymiä maksuvalmiutensa näkökulmasta ja mukautettava toimintatapojansa saatuihin tuloksiin. Pankeilla on myös oltava maksuvalmiuden heikkenemiseen liittyvä palauttamissuunnitelma, jota sen on oltava valmis päivittämään vuosittain. Pankin täytyy myös osoittaa, että sillä on olemassa tarvittavat menetelmät liiallisen velkaantumisen seuraamiseksi, tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi. Lain mukaan laskelmista ja menetelmistä täytyy ilmoittaa Finanssivalvonnalle säännöllisesti. (finlex.fi)

3.5 Pankkitoiminnan tunnusluvut

Luottolaitoksen tilinpäätös laaditaan kirjanpito- ja luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön asetusten ja valvontaviranomaisen antamien normien mukaan. Luottolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedoissa on annettava tarkempia tietoja, kuin muilla liiketoiminnan aloilla. Lisäksi pankkikonsernin täytyy vertailukelpoisuuden vuoksi esittää taseen- ja tuloslaskelman luvut myös edelliseltä tilikaudelta. Pankkitoiminta poikkeaa muusta elinkeinonharjoittamisesta siinä määrin, että valtiovarainministeriö on asettanut luottolaitoksille omat tase- ja tuloslaskelmakaavat. (Kontkanen 2011, 80-81) (((liitteeksi?)))

Pankkitoimintaa on helpompi kuvata tunnusluvuilla, kuin pelkästään taseen ja tuloslaskelman luvuilla. Pankkien tarkastelua ja niiden keskinäistä vertailua varten on kehitetty tunnuslukuja, kuten oman pääoman tuotto, koko pääoman tuotto, kulu/tuotto -suhde ja vakavaraisuus. (Kontkanen 2011, 84-86) Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti pankkien yleisimpiin tunnuslukuihin kuuluvat myös korkokate, palkkiotuotot, pankkitoiminnan tuotot, luottotapit, riskivastuut ja liikevoitto, sekä nettotulos, jotka kaikki näkyvät suoraan tuloslaskelmassa. (finanssivalvonta.fi)

3.5.1 Oman pääoman tuotto

Oman pääoman tuottoprosentti on yksi yrityksen tärkeimmistä kannattavuutta kuvaavista mittareista. Se kuvaa, kuinka paljon yritykseen sijoitetut alkuperäiset pääomat ja vuosittain kertyneet nettoliikevoitot ovat tuottaneet tilikauden aikana. Pankkitoiminnassa oman pääoman tuottoprosentit ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana olleet vajaan 10 % tuntumassa. (stat.fi) Sitä ylittävää tuottoa voikin alalla pitää verraten hyvänä. Oman pääoman tuotto -tunnusluku voi johtaa harhaan, jos omalla pääomalla on tehty suuria investointeja, joiden tuotto ei näy vielä seuraavassa tilinpäätöksessä. Tunnusluku voi olla korkea, vaikka yritys ei olisikaan tehnyt hyvää tulosta. Taustalla saattaa olla tilanne, jossa yrityksen oma pääoma on erittäin pieni. (balanceconsulting.fi)

3.5.2 Kokonaispääoman tuotto

Kokonaispääoman tuottoprosentti kertoo yrityksen tilikauden tuloksen suhteen yritykseen sitoutuneeseen pääomaan. Jakajana toimiikin oikaistu taseen loppusumma. Jos tuottoprosentti on korkea, voidaan yrityksen katsoa huolehtineen hyvin sen käytössä olleesta pääomasta. Normaalisti 10 % kokonaispääoman tuottoa pidetään hyvänä. (Salmi, 2006) Koska pankkialalla taseiden loppusummat ovat suunnattomia, jäävät kokonaispääoman tuotot muiden alojen keskiarvosta.

3.5.3 Kulu/tuotto -suhde

Kulu/tuotto -suhde on tärkeä mittari pankkialalla, ja se muodostuu hallintokulujen ja poistojen suhteesta liiketoiminnan nettotuottoihin. (finanssivalvonta.fi) Mitä alhaisempi suhdeluku on, sitä tehokkaampaa toiminta on. Kuluja leikkaamalla ja tuottoja kasvattamalla luvusta saatiis paremman. Vuonna 2015 Nordea Pankki Suomi ohitti Handelsbankenin suomalaispankkien kannattavuusvertailussa ja nousi kärkipaikalle sen kulu/tuotto -suhdelukunsa ollessa 40 %. S-Pankki sijoittui vertailussa viimeiseksi suhdeluvullaan 88 %. (kauppalehti.fi) Näin ollen tämän hetken markkinatilanteessa hyvänä voidaan pitää 40 - 50 % suhdetta ja heikkona yli 70 % suhdetta.

3.5.4 Vakavaraisuussuhde

Vakavaraisuussuhde saadaan jakamalla omat varat riskivastuilla. Omat varat tarkoittavat taseen omaa pääomaa lisättynä vapaaehtoisilla varauksilla, poistoeroilla verovelalla vähennettynä, sekä osa mahdollisista pääomalainoista. Riskivastuut tarkoittavat taseen ulkopuolisia sitoumuksia, sijoituksia ja riskipainotettuja saamisia. (talouselama.fi) Vakavaraisuussuhde on pankin riskinkantokyvyn mittari. Mitä suurempi luku on, sitä parempi pankin riskinkantokyky on.

4 Pankkituotteet

Pankkituotteilla tarkoitetaan pankin tarjoamien tuotteiden ja palveluiden kirjoa. Koska tuotteita on olemassa suuri määrä, on ne järkevää luokitella eri kategorioihin niiden luonteen mukaisesti. Toisistaan selvästi eroavia tuoteryhmiä ovat lainat, tilipalvelut, käyttöpääoman rahoitus, myyjäyhteistyö, käteisrahapalvelut ja pankkitakaukset. Tuotteet voidaan erotella myös sen mukaan, tarjotaanko niitä yksityisasiakkaille, vai yritysasiakkaille. Yritykset tarvitsevat tuotteita monipuolisemmin, mutta toisaalta henkilöasiakaspuolella volyymit ovat suuremmat.

4.1 Asuntolainat, kulutuslainat ja investointilainat

Asuntolainaa on noin kolmanneksella suomalaisista täysi-ikäisistä. Keskimääräinen asuntolaina Suomessa on 90 000 euroa, seitsemäntoista vuoden takaisinmaksuajalla ja 1,37 % korkomarginaalilla. Asuntolaina käytetään yleensä vakituisen asunnon ostoon ja harvemmin sijoitusasunnon ostoon. Lainan voi sitoa 1kk euriboriin, 3kk euroboriin, 6kk euriboriin, 12kk euriboriin, tai pankin omaan prime-korkoon. Pankit tarjoavat eri vaihtoehtoja. Asuntolainan voi maksaa ta-saeränä, tasalyhennyksenä, tai kertalyhenteisenä laina-ajan päättyessä. ASP-lainaksi kutsutaan ensiasunnon ostajalle suunnattua asuntolainaa, johon sisältyy valtion korkotuki. Lisäksi

lainan ehdot ovat normaalia edullisemmat. (Larros 2015, 36-39) Asuntolainan nostaminen on normaalisti yksittäisen ihmisen suurin taloudellinen päätös Suomessa.

Kulutustlainan avulla maksetaan asuntoa pienempiä investointeja, kuten lomamatka, remontti, huonekaluja, tai auto. Kulutustlainan suuruus on sadoista euroista kymmeneen tuhansiin euroihin. Erilaisia kulutustlainoja ovat täsmälaina, joustolaina, opintolaina, tai käänteinen laina. Täsmälainassa kuluttaja tietää etukäteen, kuinka paljon tarvitsee rahoitusta, kun taas joustolaina antaa mahdollisuuden saada tarvittaessa vaivattomasti lisärahoitusta. Opintolaina on suunnattu opiskeluaikojen kuluihin, mikäli opintotuki ei riitä henkilön tarpeisiin. Käänteisen lainan vakuudeksi annetaan omistusasunto, jonka voi realisoida lainakauden päättyessä velan maksamiseksi. (op.fi)

Investointilainat ovat yrityksille suunnattuja lainoja. Niillä rahoitetaan yrityksen hankintoja, eli investointeja, joita ovat esimerkiksi yleiset käyttötarvikkeet, koneet, toimitilat, tai remontit. Käyttöomaisuusrahoitus, leasing ja velkakirjalaina ovat yleisiä investointeihin tarkoitettuja pankkituotteita. Käyttöomaisuusrahoituksen avulla yritys voi saada tuotannontekijät, eli laitteet nopeasti käyttöönsä ja laatia osamaksusopimuksen pankin kanssa. Etuna on myös investoinnin kustannusten jakautuminen tasaisesti, eikä kertaluontoisena. Laitteet toimivat lainan vakuutena. Leasing on myös käyttöomaisuuden rahoitusmuoto, johon ei tarvita suurta kertaluontoista investointia. Leasingissa laitteet vuokrataan, eli ne eivät jää yrityksen omistukseen sopimuskauden päätteeksi. Se on osamaksurahoitusta parempi vaihtoehto silloin, kun laitekantaa täytyy uudistaa säännöllisesti, eikä haluta vanhaa kalustoa yrityksen omistukseen rasitteeksi. Velkakirjalaina yritykselle suunnattu laina, jonka se voi käyttää haluamaansa tarkoitukseen. Velkakirjalainassa molemmille osapuolille jää asiakirja, jossa on määritelty velkoja, velallinen, lainan määrä, lainan korko ja muut ehdot. (danskebank.fi)

4.2 Tilit ja maksupalvelut

Henkilöasiakkaiden yleisimpiä pankin tarjoamia tilejä ovat käyttötili ja säästötili. Käyttötilille ohjataan palkkoja, tukia, sekä muita tuloja, ja sieltä maksetaan laskuja ja ostoksia. Suurempaa korkoa pankki maksaa säästötileille, joissa maksuttomien rahanostojen määrää on kuitenkin rajoitettu. Henkilöasiakkaille on tarjolla myös valuuttatiliä, joiden avulla ulkomaanmaksuja ja -palkkoja on helpompaa hallinnoida. Valuuttatili suojaaa asiakasta myös valuuttakurssien vaihtelulta. Matkavaluuttapalvelun avulla ulkomaan valuutan voi nostaa lentokentältä ilman, että asiakkaan täytyy käydä valuutanvaihtotiskillä erikseen. (op.fi) E-lasku ja e-maksu ovat maksupalveluita, jotka mahdollistavat sähköisten laskujen vastaanottamisen ja niiden vaivattoman maksamisen verkkopankin kautta. Verkkopalkka on työssäkäyvälle tarjottava sähköinen palkkalaskelma. Sähköisen asioinnin etuna on paperittomuus, joka on ekologista ja kustannus-

tehokasta. (nordea.fi) Pankit voivat saada tuloja tilien maksullisista saldokyselyistä, tilisiirroista, tai tiliotteista ja muista maksullisista raporteista. Moni pankki tarjoaa nämä palvelut kuitenkin maksuttomina.

Yritysasiakkaat tarvitsevat henkilöasiakkaita monipuolisempia tili- ja maksuratkaisuja. Ylempänä mainittujen palveluiden lisäksi yrityksille tarjotaan tililimiittejä, jotka parantavat maksuvalmiutta ja vähentävät ulkopuolista rahoitustarvetta. Myös konserneille on omia tiliratkaisuja. Konsernin sisäisiä, säännöllisesti tapahtuvia tilisiirtoja voidaan automatisoida sweeping-palvelulla. Konsernitili antaa mahdollisuuden siirtää eri valuutoissa olevia varoja ristiin vaivattomasti. Konsernitiliin voidaan myös liittää halutusti eri konserniyhtiöiden tilejä, joiden muutokset päivittävät yrityksen likviditeettiä reaaliaikaisesti. Yritysasiakkaille tarjotaan myös konekielisiä raportteja, joiden avulla myynnit ja ostot voidaan liittää suoraan kirjanpitoon yrityksen tilikartasta. (nordea.fi) Konekielisillä maksupalveluilla on omat hinnastonsa, jotka vaihtelevat pankeittain.

4.3 Myynnin rahoitus

Myyjäyhteistyössä toimii kolme osapuolta: pankki, myyjäliike ja liikkeen asiakas. Palvelun tarkoituksena on mahdollistaa myyntitapahtuma tarjoamalla kolmannelle osapuolelle rahoitus tuotteen ostamiseksi. Usein ostettava tuote on auto, tai kone. Pankki hyötyy tehdessään lainasopimuksen, myyjäliike saa apua myynnin edistämiseen ja kuluttaja saa haluamansa tuotteen. Myyjäyhteistyö voi kattaa rahoituksen lisäksi koulutusta, myynnin suunnittelua ja asiakkuuksien hallintaa. (nordea.fi)

Saatavarahoitus on toinen myynnin rahoituksen laji. Pankki ja asiakas tekevät sopimuksen, jonka pohjalta asiakas voi nostaa laskusaatavia vastaamaan summan lainaa. Myyjäyrityksen maksuvalmius paranee, kun saatavat saadaan heti realisoitua ja luottoriski pienenee, kun perintä ulkoistetaan pankille. Saatavarahoituksessa lähetetään konekielisen palvelun avulla pankille lasku, joka toimii saadun luoton vakuutena. Laskun vakuusarvo on pankista riippuen noin 80 %. (op.fi) Pankin näkökulmasta palvelu on melko matalariskinen ja lisäksi sitouttaa asiakkaan käyttämään myös maksupalveluita.

4.4 Käteisrahapalvelut

Pankin käteisrahapalvelu sisältää yrityksen päiväkassan loppusumman hyvittämisen pankkitilille ja tarvittaessa vaihtorahojen saamisen päiväkassaan. Rahat voi hakea konttorista, tai tilata kuljettajan toimittamaan ne. Asiakas voi myös käyttää pankin hallinnoimaa yösäilöä, jossa rahat ovat turvassa. (nordea.fi)

4.5 Pankkitakaukset

Pankkitakauksessa pankki sitoutuu rahalliseen vastuuseen kahden osapuolen välisen luoton, toimituksen, tai veloitteen suorittamisesta. Yleisiä takauslajeja ovat ennakkomaksun takaus, urakan työajan takaus ja urakan takuuajan takaus. Tällöin pankki toimittaa takauksen edunsaajalle takaussitoumuksen, joka sisältää tarvittavat tiedot mm. takauksen kohteesta ja sopimusehdot. Toinen takausasiakirja on takauksen vastasitoumus, jonka pankki toimittaa asiakkaalleen allekirjoitettavaksi. Siinä käy ilmi mm. takauksen hinta, ja se velvoittaa asiakkaan maksamaan pankille takaisin sen, mitä pankki on sitoutunut maksamaan edunsaajalle tarvittaessa. Monet liiketoimintaa harjoittavat tarvitsevat takauksia säännöllisesti, jolloin heille voidaan myöntää takauslimiitti tarpeelliseksi katsottuun euromäärään asti. Takauksen perimmäinen tavoite on varmistaa, että liiketoiminnan eri osapuolten väliset veloitteet suoritetaan. (lahitapiola.fi)

5 Tutkimusmenetelmät

5.1 Tilinpäätösanalyysi

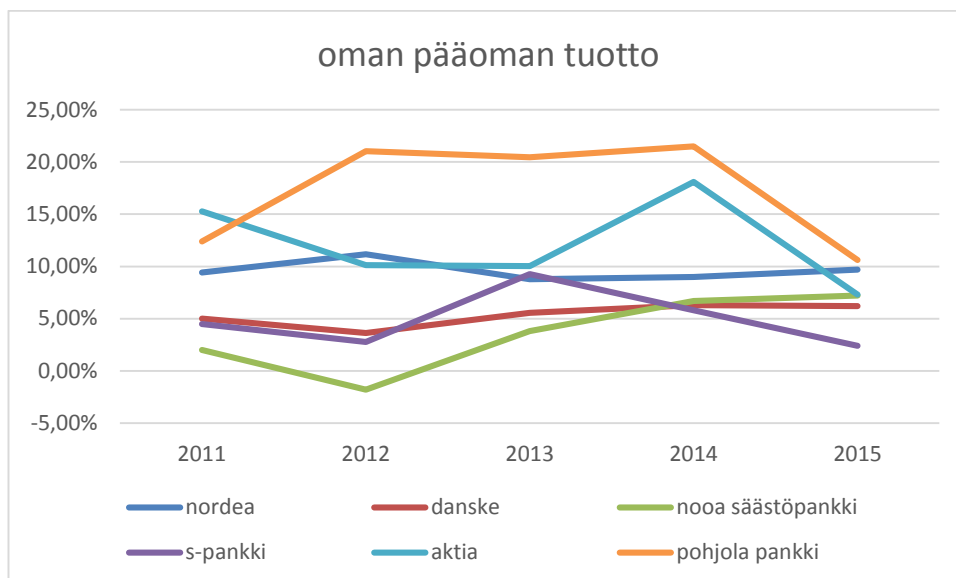
Pankkitoiminnan kannattavuutta tutkitaan liikepankkien tilinpäätöstiedoista. Tarvittavat tiedot löytyvät tuloslaskelmista finanssivalvonnan sivuilta ja pankkien omista vuosikertomuksista. Tässä työssä otantana on kuusi kansallisesti toimivaa pankkia, joiden toiminnan kannattavuutta tarkastellaan viiden vuoden ajanjaksolla, 2011 - 2015. Kannattavuus määritellään kulu/tuotto -suhteen, oman pääoman tuotto-%:n, koko pääoman tuotto-%:n ja liikevoiton perusteella. Vakavaraisuus on myös keskeisenä tunnuslukuna mukana analyysissä. Tutkimuksessa selvitetään myös rahoitustuottojen ja palkkiotuottojen osuus pankin tuloksesta, koska se kertoo mistä tulot ovat muodostuneet.

5.2 Asiantuntija- ja harrastajalausunnot

Pankkitoiminnan ja pankkituotteiden tulevaisuudennäkymiä arvioidaan pankkien katsauksien, blogien, artikkelien ja muiden kirjoitusten avulla. Analyysissä tutkitaan vain sellaisia kirjoituksia, jotka ovat uskottavia joko kirjoittajan statuksen, tai julkaisualustan perusteella. Kirjoituksia valitaan kaksikymmentä ja niiden pohjalta laaditaan arvio pankkitoiminnan ja pankkituotteiden kehityksestä lähitulevaisuudessa.

6 Pankkien kannattavuus 2010-luvulla

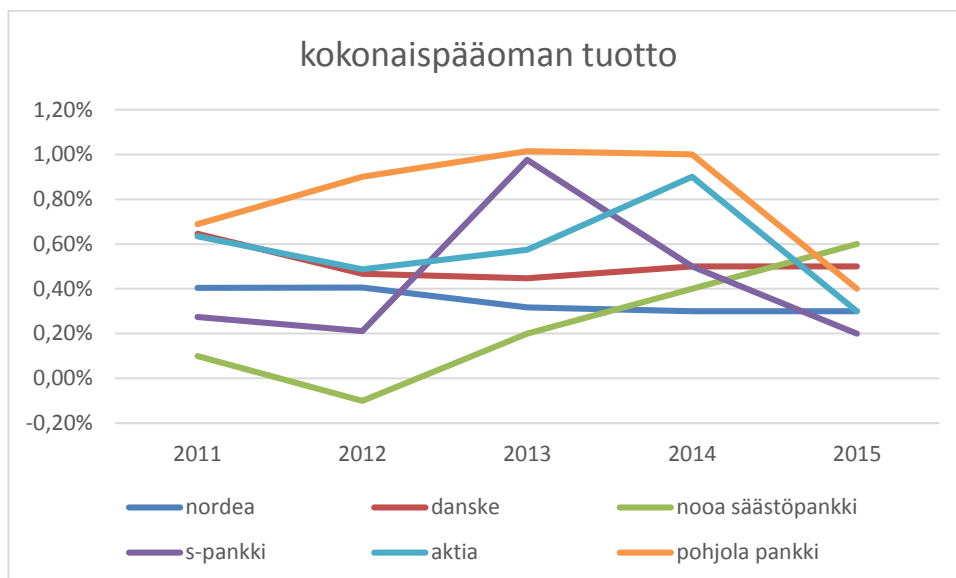
6.1 Oman pääoman tuotto

Kuvio 1: Oman pääoman tuotto-%

Nordea Pankin oman pääoman tuottoprosentti on viiden vuoden aikana pysynyt vakaana, noin 10 prosentin tienoilla. Vuoden 2012 suhdeluku on hieman muita vuosia parempi, koska Nordean liikepankkitoiminta teki paremman liikevoiton, ja samaan aikaan oman pääoman määrä taseessa pieneni jonkin verran. Danske Bank Suomen oman pääoman tuottoprosentti on ollut 2011 - 2012 välillä heikko, mutta kääntynyt parempaan suuntaan. Nooa Säästöpankki teki pankkitoiminnallaan tappiota vuonna 2012, mistä johtuu notkahdus kuvaajassa. Sitten oman pääoman tuottoprosentti on ollut Nooa säästöpankillä nousussa liikevoiton kasvun avittamana. S-Pankin oman pääoman tuottoprosentti nousi vuonna 2013 lähelle kymmentä, mikä johtui arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan siirtymisestä tappiollisesta voitolliseksi. Kahden viime vuonna S-Pankin oman pääoman tuottoprosentti on laskenut, mihin on vaikuttanut esimerkiksi oman pääoman suuri lisäys. Aktia Pankilla on ollut muihin pankkeihin verrattuna hyvä oman pääoman tuottoprosentti. Vuonna 2014 kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuottojen avustuksella suhdeluku nousi jo lähelle 20 prosenttia. Seuraavana vuonna liikevoitto väheni huomattavasti ja oman pääoman tuotto tippui alle 10 prosentin. Pohjola Pankin oman pääoman tuottoprosentti on ollut parempi, kuin viiden muun pankin. Vuosina 2012 - 2014 se sai paljon tuloja arvopaperikaupasta ja valuuttatoiminnasta, sekä kerrytti liiketoiminnan muita tuottoja, minkä ansiosta oman pääoman tuottoprosentti oli korkea.

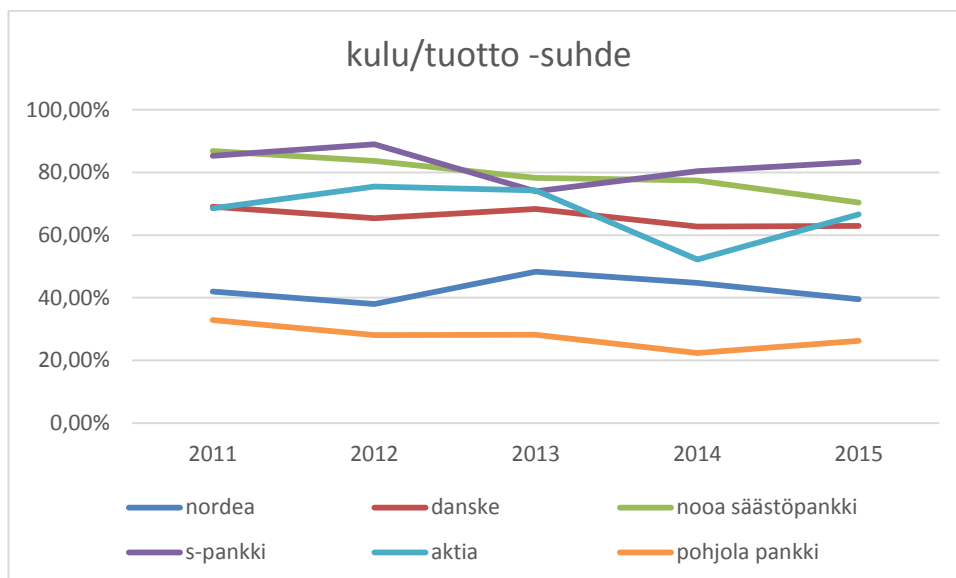
6.2 Koko pääoman tuotto

Kuvio 2: Kokonaispääoman tuotto-%

Nordea Pankilla ja Danske Bankilla kokonaispääoman tuotto prosentit ovat olleet ajanjaksolla melko vakaita. Molemmilla lukema on ollut 0,3 - 0,7 prosentin välissä ja tarkastelujakson lopussa hieman alkua pienempi. Nooa Säästöpankin kokonaispääoman tuotto on kasvanut liikevoiton kasvaessa sitten tappiollisen vuoden 2012. Vuonna 2015 Nooa Säästöpankin kokonaispääoman tuotto on kuuden pankin joukosta korkein. S-Pankin kokonaispääoman tuotto nousi melkein 1 prosenttiin vuonna 2013 liikevoiton ollessa hyvä, mutta seuraavina vuosina fuusioitumisen kasvattaessa S-Pankin tasetta suhdeluku pieneni 0,5 prosenttiin ja sen jälkeen 0,2 prosenttiin. Aktia Pankin kokonaispääoman tuotto prosentti on ollut vuosina 2011 - 2015 keskimäärin reilun 0,5 prosentin luokkaa. Vuonna 2014 luku oli 0,9 prosenttia ja seuraavana vuonna vain 0,3 prosenttia. Pohjola Pankilla kokonaispääoman tuotto on ollut neljänä vuonna korkeampi, kuin muilla pankeilla, mutta vuonna 2015 Aktia Pankki ja Danske Bank ohittivat sen.

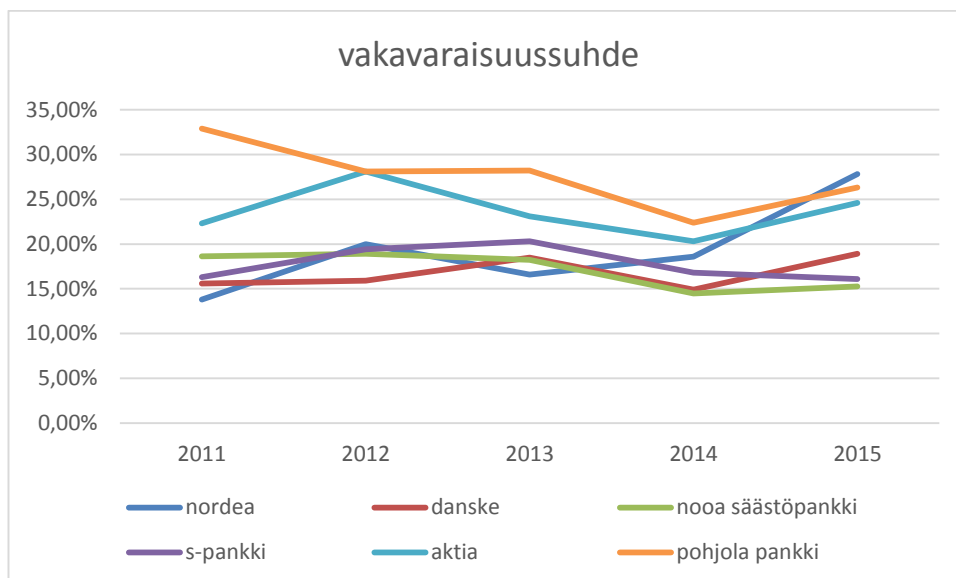
6.3 Kulu/tuotto -suhde

Kuvio 3: Kulut/tuotto -suhde

Nordean pankkitoiminta on ollut kulu/tuotto -suhteeltaan tehokasta. Koko tarkastelujakson ajan sen kulu/tuotto -suhde on ollut lähellä 40 prosenttia, ja kahtena viime vuonna suunta on ollut parempaan päin. Danske Bank on onnistunut pienentämään kulu/tuotto -suhdettaan noin 70 prosentista jo lähelle 60 prosenttia. Kulujenleikkaamisohjelmalla on ollut siis positiivinen vaikutus. Niin ikään Nooa Säästöpankin kulu/tuotto -suhde on ollut vuosi vuodelta parempi. Suhdeluvut ovat pienentyneet vuoden 2011 olleesta 85 prosentista vuoteen 2015 mennessä jo 70 prosenttiin. Parannus on onnistunut lähinnä tuottojen kasvulla. S-Pankin kulu/tuotto -suhde on kuvaajan pankeista kehoisin, ja sitä pankin johto on perustellut pankin tarjoamalla maksuttomilla palveluilla, sekä pankin strategialla. (kauppalehti.fi) Nooa Säästöpankki on ollut vuosina 2011 - 2014 kulu/tuotto -suhteeltaan samoissa lukemissa, kuin S-Pankki, mutta vuonna 2015 se otti askeleen parempaan suuntaan sen suhdelukunsa ollessa hieman yli 70 prosenttia. Pohjola Pankin kulu/tuotto -suhde on reilusti parempi, kuin viiden muun vertailussa olevan pankin. Pohjolan 20 - 30 prosentin välissä olevat luvut selittyvät sen suurilla liiketoiminnan muilla tuotoilla, sekä arvopaperikaupan ja sijoitustoiminnan tuotoilla. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat keskuspankkipalvelutuotot ja kiinteistöjen vuokratuotot.

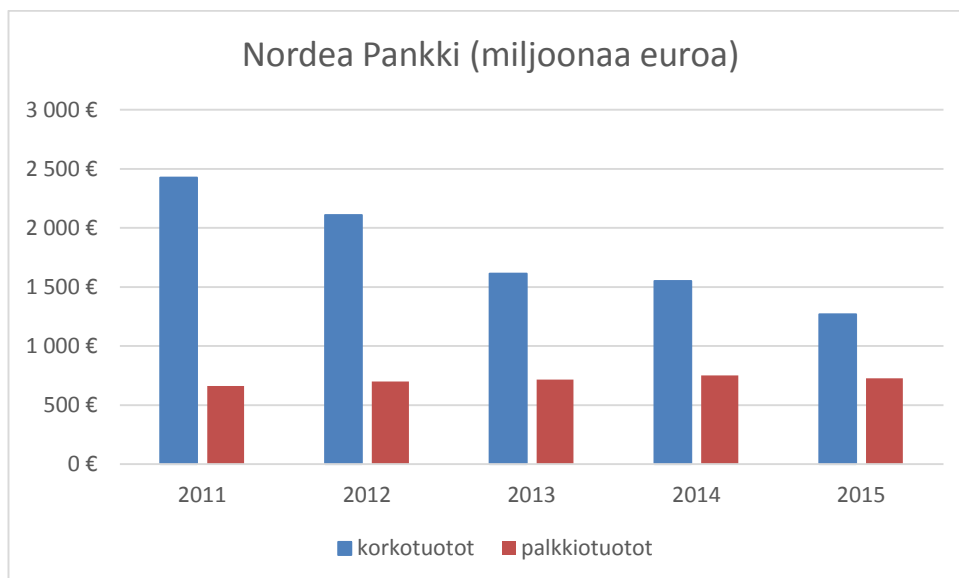
6.4 Vakavaraisuussuhde

Kuvio 4: Vakavaraisuussuhde

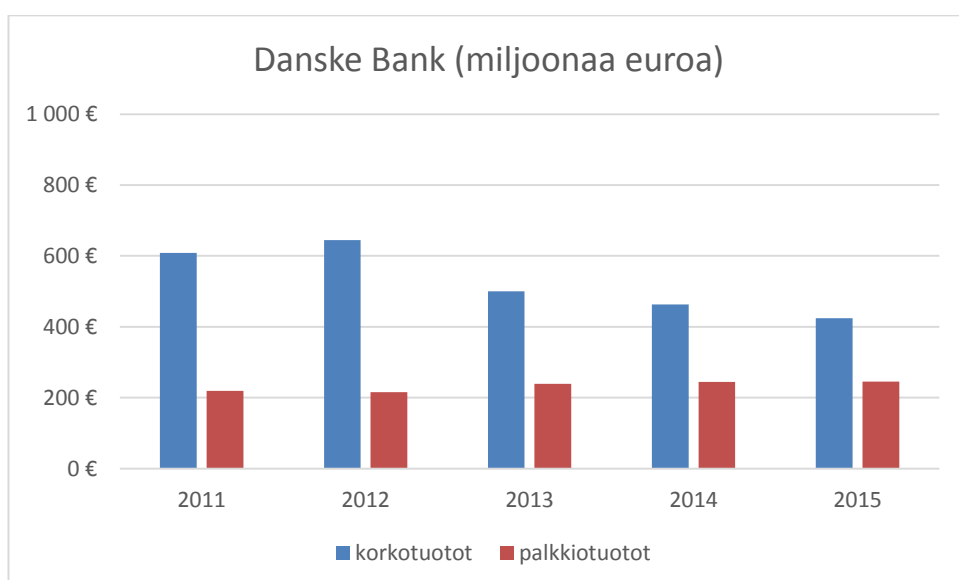
Nordea Pankin vakavaraisuussuhde oli vuonna 2011 alimmillaan, alle 14 prosenttia. Seuraavien vuosien pienen parannuksen jälkeen Nordea Pankin vakavaraisuussuhde nousi vuonna 2015 korkeimmaksi, 28 prosenttiin. Samana vuonna Nordea-konserni olikin saanut Ruotsin finanssi- valvonnan vaatimuksen nostaa ydinvakavaraisuussuhdetta. (kauppalehti.fi) Danske Bank on pitänyt vakavaraisuussuhteensa tarkasti 15 % - 20 % välissä. Nooa Säästöpankin vakavaraisuussuhde on melkein kuten Danske Bankilla, mutta kuvaajan loppua kohden laskemaan päin ja 15 prosentissa. S-Pankin vakavaraisuussuhde oli vuonna 2015 sama, kuin vuonna 2011, 16 prosenttia. Vuosina 2012 - 2014 S-pankin vakavaraisuussuhde oli hieman korkeampi. Aktia Pankin vakavaraisuussuhde on vertailussa yksi parhaista. Vuodet 2012 - 2014 tiputtivat Aktian vakavaraisuussuhdetta huippulukemistaan 8 prosenttiyksikköä alaspäin, mutta vuodelle 2015 lukema nousi taas 25 prosenttiin. Pohjola Pankin vakavaraisuussuhde laski vuodesta 2011 vuoteen 2014 kymmenen prosenttiyksikköä, mutta vuonna 2015 sen vakavaraisuussuhde nousi useimpien pankkien tavoin.

6.5 Korko- ja palkkiotuotot

Kuvio 5: Nordea Pankki tuotot

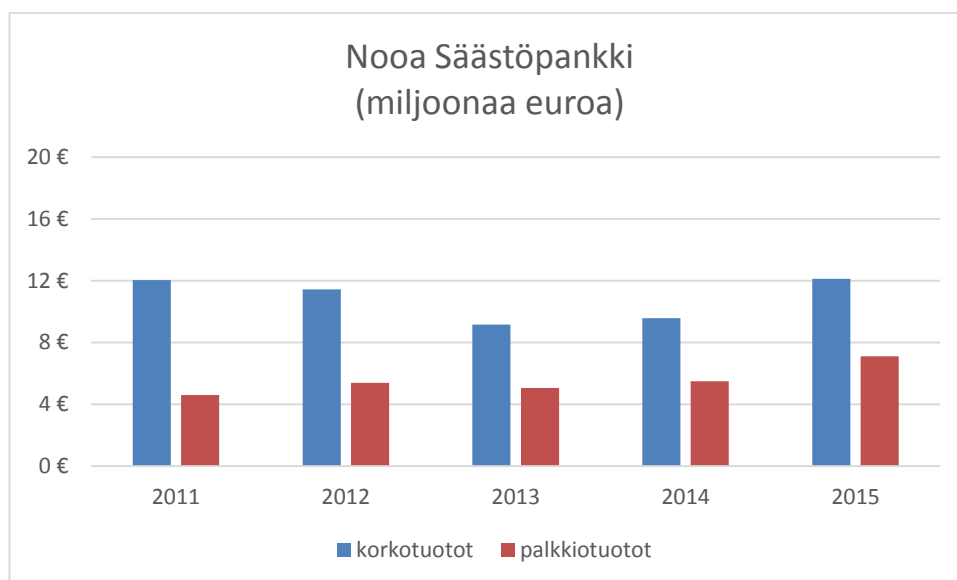
Nordea Pankin korkotuotot ovat laskeneet kuvaajan jokaisena vuonna. Liikevoittoon vaikutus ei ole ollut aivan yhtä dramaattinen, koska samaan aikaan myös Nordea Pankin korkokulut ovat laskeneet. Nordea Pankin palkkiotuototkin ovat olleet vain lievässä nousussa. Pankkitoiminnan liikevoiton pysyminen yli miljardissa eurossa selittyy pitkälti kasvaneilla kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan tuotoilla, joita ei esitetä kuvaajassa.

Kuvio 6: Danske Bank tuotot

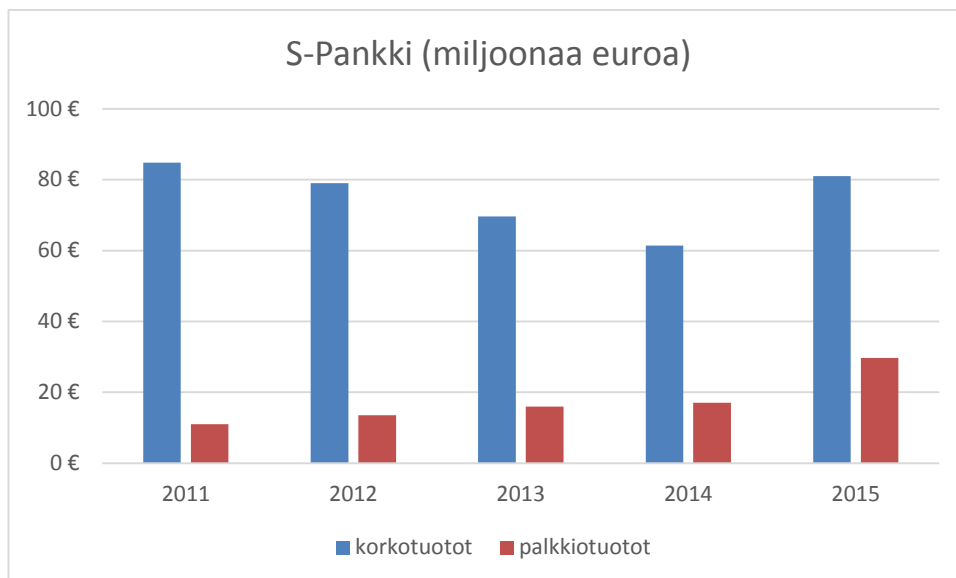

Danske Bankin korkotuottojen trendi on ollut laskusuuntainen vuodesta 2011 lähtien. Samaan aikaan palkkiotuotot ovat kasvaneet vuoteen 2015 mennessä melkein yli 15 prosenttia melkein 250 miljoonaan euroon. Danske Bankin liikevoitto ei ole kasvanut kolmena peräkkäisenä vuonna juurikaan, mutta ei ole laskenutkaan korkokatteen pysyessä samana. Vuosien 2011 ja 2012 heikko liikevoitto selittyi suurilla arvonalentumisilla luotoista ja muista sijoituksista.

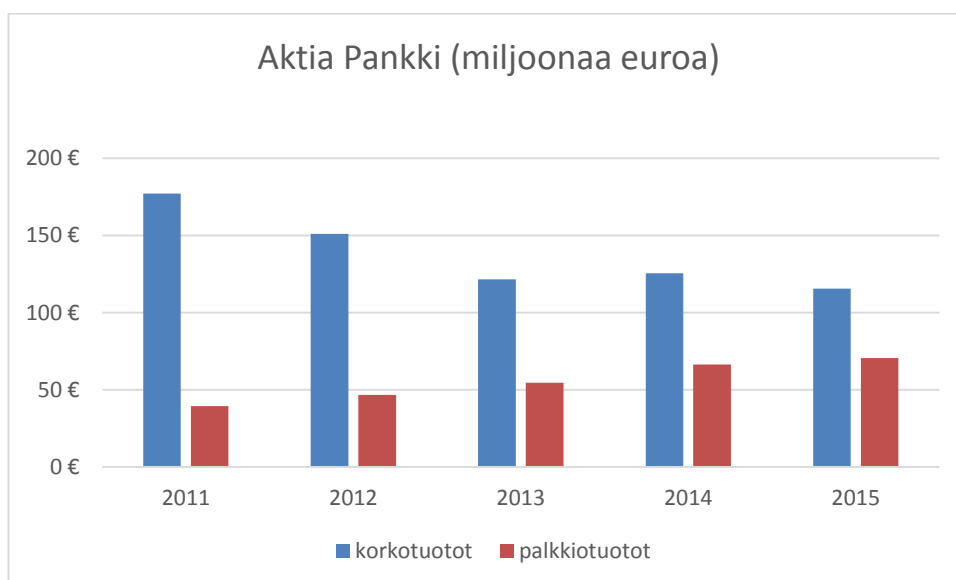
Kuvio 7: Nooa Säästöpankki tuotot

Nooa Säästöpankin liikevoitto näytti vuoteen 2014 asti yhä enemmän siirtyvän palkkiotuottojen vastuulle, mutta vuosi 2015 hyvä vuosi ja korkotuotot nousivat lyhyen aikavälin ennätyslukemiin. Palkkiotuottojen määrässä viiden vuoden trendi on vielä enemmän nousujohteinen. Toimintaympäristöltään vaikean vuoden 2013 kannattavuudenparannusohjelma realisoitui vuonna 2014, jolloin Nooa Säästöpankki teki ennätysliikevoiton. Liikevoitto mahdollisti uusi-asiakashankinnat ja investoinnit luoden yhä suuremman kasvun vuodelle 2015. (saastopankki.fi)

Kuvio 7: S-Pankki tuotot

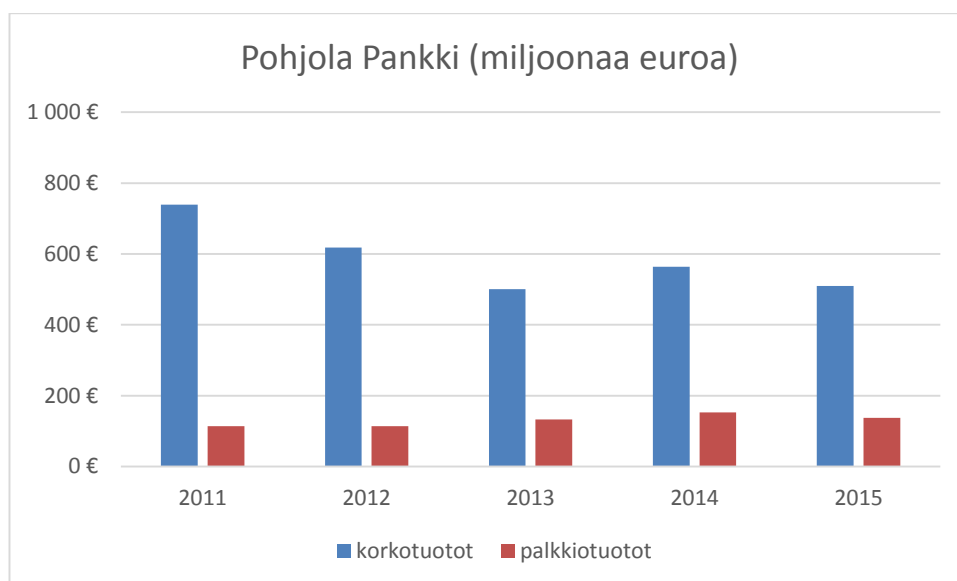
S-Pankin korkotuotot laskivat vuodesta 2011 vuoteen 2014, kun samaan aikaan palkkiotuotto-
puolella kehitys oli nousujohteinen. Vuonna 2013 S-Pankki saavutti 27 miljoonan liikevoiton
lainoituksen volyymin kasvaessa ja FIMin pankkitoiminnan liityttyä S-Pankki-konserniin. Vuo-
sina 2014 ja 2015 S-Pankin tulos on pysynyt 15 miljoonan tuntumassa Lähtapiola Pankin
kanssa fuusioitumisesta huolimatta. Organisaatiomuutoksen seurauksena kasvaneet kulut ovat
hillinneet kasvua, vaikka korko- ja palkkiotuotot nousivat roimasti vuonna 2015. (s-pankki.fi)

Kuvio 8: Aktia Pankki tuotot

Aktia Pankin korkotuotot laskivat vuodesta 2011 vuoteen 2013 noin 50 miljoonalla, mutta
palkkiotuottojen kasvu samalla aikavälillä tasoitti tilannetta. Palkkiotuottojen kasvu, sijoitus-
toiminnan tuotot, sekä tytäryhtiön osakkeiden myyminen kasvattivat Aktia Pankin liikevoittoa

vuonna 2014. Korkotuotot laskivat vuonna 2015 hieman, mutta palkkiotuotot jatkoivat nousuaan.

Kuvio 9: Pohjola Pankki tuotot

Pohjola Pankin korkotuotot laskivat vuodesta 2011 vuoteen 2013. Vuosi 2014 toi korkotuottoihin kasvua, mutta vuonna 2015 korkotuotot jäivät noin vuoden 2013 tasolle. Palkkiotuotoissa Pohjola Pankilla oli kasvua vuoteen 2014, mutta vuonna 2015 palkkiotuotot laskivat melkein vuoden 2013 tasolle.

7 Ennusteet 2010-luvun lopun pankkitoiminnasta

7.1 Pankkialan kasvu

Talouden kasvu, tai sen kutistuminen vaikuttaa pankkiliiketoimintaan. Kasvusta seuraa usein kannattavuusedellytysten paranemista ja kutistumisesta seuraa volyymien laskua ja pankkitoiminnan kannattavuuden heikentymistä. Talouskasvun sakatessa korkotaso on pitkään pysynyt alhaisena, mikä on näkynyt pankkien heikentyneinä korkokatteina. Lähivuosille neljä pankkia ennustaa talouskasvun olevan marginaalista, hidasta, tai vähäistä. Lisäksi yksi pankki mainitsee pitkänaikavälin kasvuodotuksienkin olevan matalia. Viides pankki mainitsee, että talous tuskin elpyy lähivuosina. Palkansaajien tutkimuslaitos arvioi talouskasvun olevan yhden prosentin luokkaa ja valtiovarainministeriö täsmentää kasvun olevan seurausta investointien lisäämisestä ja kulutuksen kasvusta. Liiketoiminta-aloista juuri finanssialalla kasvuedellytykset ovat muita paremmat. (vm.fi)

7.2 Korkotasoa

Ohjaukorkotasoa ja rahoitusmarkkinoiden korkotasoa arvioidessa viisi pankkia mainitsevat korkojen pysyvän matalina tulevana vuonna. Yksi pankki arvioi lyhyiden korkojen asettuvan miinusmerkkisiksi vuonna 2016. Valtiovarainministeriön muutaman vuoden ennusteessa korkotason arvioitiin myös pysyvän alhaisena.

7.3 Korkokate

Pankit eivät kommentoineet innokkaasti korkokatteen lähivuosien kehitystä. Danske Bank kuitenkin ennusti korkokatteensa paranevan vuonna 2016, koska lainojen kysyntä tulee kasvamaan. Tilastokeskuksen katsauksen mukaan kuitenkin yrityslainoille ei tule vuonna 2016 olemaan merkittävää kysyntää. Vasta yritysten investointihalukkuuden kasvaessa yritysrahoitus tulee olemaan isommassa roolissa pankeissa. Palkkiotuottojen kehittymisestäään ei ollut juurikaan kannanottoja, mutta tilastokeskuksen katsaus antaa ymmärtää, että ne kasvavat tulevaisuudessakin.

7.4 Kilpailutilanne

Pankkialan kilpailutilanne kehittyy Euroopassa, sekä Suomessa. Vaikka pankkien lukumäärä jatkaa vähentymistään, tulee niiden liiketoiminta-alueille uusia alan ulkopuolisia toimijoita. Joukkorahoitus, pikalainat ja valuutanvaihto ovat esimerkkejä toiminnoista, joita harjoittavat pankkien lisäksi muutkin yritykset. (eurojatalous.fi) Pankkien keskinäiset kilpailutilanteet vaihtelevat vuosittain riippuen vallitsevista strategioista ja esimerkiksi tarpeesta kasvattaa, tai vähentää lainavastuita. Tällä hetkellä pankit kilpailevat enemmänkin kannattavuudesta, kuin asiakkaista. Kannattavuutta pyritään tulevaisuudessakin parantamaan kuluja leikkaamalla, niin kauan kun korkokatteet pysyvät pieninä.

7.5 Tulevaisuuden trendit

Pankkien tulevaisuuden investointien kohteet riippuvat olevista ja tulevista trendeistä. Vuosikertomukset antoivat paljon tietoa pankkien tulevaisuudensuunnitelmista. Termi digitalisatio puuttui ainoastaan yhdestä vuosikertomuksesta. Lähivuosina pankkipalvelut siirtyvät yhä enemmän konttorista verkkoon ja verkosta mobiiliin. Pankit kokevat tulevaisuudessa ristipaineita asiakkaiden tarpeiden ollessa perinteisten ja modernien palvelujen ääripäissä. (eurojatalous.fi) Myös kilpailu- ja kuluttajavirasto mainitsee pankkien ristipaineet. Lisäksi uusia konsepteja ja sovelluksia keksitään ja niillä saadaan, joko tuottavuusetua, tai kilpailuetua asiakashankintaan. Kilpailua asiakkaista hillitsee suomalaisten tapa käyttää vain yhden pankin

palveluita - pankkia ei siis vaihdeta helposti. (kkv.fi) Tulevaisuudessa asiakkaat ovat kuitenkin entistä valmiimpia vaihtamaan pankkia tarpeen tullen. (sn4.fi)

Pankit panostavat tulevaisuudessa muuhunkin, kuin digitalisaatioon. Tulevaisuuden strategioista nousi esille useampikin halukkuus panostaa enemmän varainhoitoon, ja yksi pankki aikoo investoida kiinnitysluottopankin perustamiseen. Eräs pankki mainitsi tulevaisuudentavoitteeseen kasvun jokaisella pankin osa-alueella ja eräs määritteli kasvutarpeensa olevan erityisesti henkilöasiakkaissa ja taloyhtiölainoissa. Pankkien sijoittaminen start-up -yrityksiin tulee lisääntymään tulevaisuudessa. Yhden asiantuntijablogin mukaan pankkien liiketoimintaa ja sisäisiä palveluja tullaan yhä useammin ulkoistamaan. Esimerkiksi vakuutuksia myydään jo nyt myynnin ulkoistuksen seurauksena. Sisäisistä palveluista it-palvelut ovat enää harvoin pankin hallinnoimia. (eurojatalous.fi) Tulevaisuudessa on mahdollista, että pankit siirtyvät harjoittamaan myös kannattavaa pikalaina- ja kulutusluottotoimintaa, mikä heikentäisi varjopankkien asemaa markkinoilla.

8 Johtopäätökset

Pankkien oman pääoman tuotto prosentit ovat tutkintajaksolla laskeneet keskimäärin hieman. Lisäksi lukemat vuonna 2015 ovat hajonnaltaan pienempiä, kuin vuonna 2011. Kolme pankkia mainitsi sääntelyn lisääntyvän tulevaisuudessa, ja uusia vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimuksia onkin tulossa lähivuosina. Suomen Pankin asiantuntijablogien mukaan pankkialan sääntely tulee vaikuttamaan oman pääoman tuotto prosenttiin tulevaisuudessa laskevasti, mikä on uskottava arvio. Yleinen periaate on, että samalla kun pääomia lisätään ja riskejä vähennetään, tuottavuuskin pienenee. Kokonaispääomien tuottokehitys on ollut samansuuntaista, kuin oman pääoman tuotoilla. Hajonta lukemissa on pienentynyt, kuten oman pääoman tuotto prosentissakin. Viidellä pankilla kokonaispääoman tuotto prosentti on laskenut alemmalla tasolle, kuin vuonna 2011. Ainoastaan Nooa Säästöpankilla tunnusluku on kehittynyt positiiviseen suuntaan, mutta pankki onkin kasvanut kaikilla mittareilla mitattuna viidessä vuodessa. Keskimäärin heikentyneet prosentit on helppo selittää pääomien lisäyksellä, samaan aikaan kun liikevoitot pysyvät samalla tasolla. Pankkien kannattavuus ei tule pääomien tuotto -mittareilla kasvamaan, jos ynnää pankkien, valtiovarainministeriön, sekä palkansaajien tutkimuslaitoksen arviot Suomen tulevasta heikosta talouskasvusta, alhaisesta korkokehityksestä ja uusista vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimuksista.

Kaikkien tutkimukseen kuuluneiden pankkien kulu/tuotto -suhteet ovat laskeneet sitten vuoden 2011. Pankeilla on ollut viiden vuoden ajan vaikeuksia kasvattaa nettotuottojaan, joten taistelua on käyty kulujen vähentämisen kanssa. Osalla pankeista on ollut strategisia kulujen leikkausohjelmia ja esimerkiksi henkilöstöä on pyritty vähentämään. Ainakin Nooa Säästöpankki, Pohjola Pankki, Danske Bank, Nordea Pankki ja S-Pankki ovat pyrkinet pienentämään

hallintokulujaan vähentämällä henkilöstöään viime vuosina. S-Pankin henkilöstökulut ovat toisaalta nousseet fuusioitumisen seurauksena. Aktia Pankilla kuluja ovat nostaneet peruspankkijärjestelmän päivittäminen ja Nordea Pankilla päivityksen tuomat kustannukset ovat vielä edessápäin. Kuluja hillitsemällä kulu/tuotto -suhteisiin ollaan saatu viidessä vuodessa jopa parannusta, mutta tiedossa on, että loputtomiin se ei kannata. Lopulta kululeikkauskohteita on yhä vaikeampi löytää ja tulemistaan odottavalta talouskasvulta, tai pankkipalveluiden kysynnän nousultakaan ei saada apuja. suunnilleen samalla tasolla täytyy kulu/tuotto -suhteen varjelmiseksi keksiä uusia tapoja. Kannattavuus siis tuskin paranee itsestään tulevina vuosina, vaan lisätuottojen eteen täytyy lanseerata uusia palveluita, kasvattaa markkinaosuutta, tehdä rakenneuudistuksia, tai panostaa asiakaslähtöisyyteen. Merkittävimpiin investointeihin kuitenkin lähdetään todennäköisesti vasta sitten, kun talouskasvuennusteet näyttävät paremmilta. Tällöin kannattavuutta päästään hakemaan kehityksen ja kasvun kautta, kun viime vuosien painotus on ollut kululeikkauksissa. Pieniä investointeja on uskallettu tehdä ja aiotaan tehdä lähivuosinakin kannattavuuskilpailussa mukana pysymiseksi. Muutaman tutkimuksessa olleen pankin mukaan henkilöstön erikoisosaamisen kouluttaminen on ollut esimerkki pienemmästä investoinnista.

Vuoteen 2014 asti kaikkien tutkimuksessa esiintyneiden pankkien korkotuotot olivat selvässä laskussa. Osasyynä oli korkotason alhaalla pysyminen ja jopa laskeminen. Toinen syy oli pankkien tietoinen ohjaaminen liiketoimintaansa siihen suuntaan, että tulot muodostuisivat palkkioista. Palkkioista on nimittäin viime vuosina saanut helpommin katetta. Esimerkki pankin tavasta ohjailta tulonlähteitä on lainan marginaalin laskeminen ja samanaikainen lainannostokulun, tai lainanhoitokulun nostaminen. Kahdella pankilla korkotuotot nousivat vuodelle 2015. Syitä olivat S-Pankilla sulautuminen ja Nooa Säästöpankin kasvustrategia. Luottojen kannattavuus voisi olla heikompi, mutta pankkien onneksi velalliset ovat hoitaneet suorituksensa tunnollisesti alhaisen korkotason ansiosta. On myös mahdollista, että korkojen noustessa pankkien katteet eivät automaattisesti nouse huippulukemiin, koska sillä hetkellä kilpailu asiakkaista voi olla kovempi. Joillakin pankeilla palkkiotuottopainotteinen strategia on voinut tulla jäädäkseen. Pankkitoiminta ei ole enää sitä, että asiakas kävelee rahasäkin kanssa konttoriin, vaan aktiivinen myynti- ja markkinointityö on tärkeää. Tulevaisuudessa proaktiivinen myyntityö on todennäköisesti vieläkin tärkeämpää.

On loogista, että pankit joutuvat tekemään liiketoimintaansa strategisia muutoksia Suomen talustilanteen heilahtelujen mukaisesti. Tulevaisuudessa on kuitenkin odotettavaa, että myös pankkitoiminnan luonteeseen ja asemaan rahamarkkinoilla tulee muutoksia. On puhuttu, että pankkitoiminta on tullut murrostilanteeseen sekä sääntelyn, että digitalisaation noustua ajankohtaisiksi teemoiksi. Maksupalveluissa, valuutanvaihdossa, pikaluototuksessa, talousneuvonnassa, takauksissa ja monessa muussa osa-alueessa on jo pankkialan ulkopuolisia toimijoita, joilla on yksityiskohtaista erikoisosaamista. Lainsäädännöllisestikin helpommassa

asemassa olevien yritysten vallatessa hiljalleen osuuksia pankkien eri liiketoiminta-alueista pankit saattavat joutua pohtimaan, onko täyden palvelun rahoituslaitoksena toimiminen enää kannattavaa. Johtopäätös on, ettei pankkien tähänastinen kannattavuus ole tulevaisuudessa enää itsestään selvää, vaikka taloustilanne olisikin otollinen. Kilpailu samanaikaisesti perinteisissä liiketoimissa, sekä kilpajuoksu uusien digitaalisten palvelujen kehittämisessä saattaa pudottaa tarkkaamattomimmat pankit kelkasta.

Lähteet

Painetut lähteet

Pellinen, J. 2003. Kustannuslaskenta ja kannattavuusajattelu. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Leppiniemi J ja Kykkänen T. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Karikorpi O. 2010. Raha ratkaisee, Helsinki: Hakapaino Oy.

Salmi I. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita Prima Oy.

Kontkanen E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Larros H. 2015. 82 miljardia euroa asuntolainaa. Arvoasunto. Helsinki: Talentum Oy.

Sähköiset lähteet

Jyväskylän yliopisto. 2009. Tutkimustavoitteiden, -ongelmien, -kysymysten ja tehtävien asettaminen sekä hypoteesit. Viitattu 14.3.2016. <http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/Esitysmateriaali/2%20tutkimusongelmat.ppt>

Finlex. 2011. Laki 361. Pykälä 2. Viitattu 14.3.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110361>

E-conomic -kirjanpito-ohjelma. 2016. Viitattu 14.3.2016. <https://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/kannattavuus>

Taloussanomat. 2016. Viitattu 14.3.2016. <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/kustannuslaskenta>

Pörssisäätiö. 2010. Viitattu 14.3.2016. <http://www.porssisaatio.fi/blog/2010/03/04/mitenkorot-maaraytyvat/>

Asiakastieto. 2016. Viitattu 14.3.2016. <http://www.asiakastieto.fi/voitto/ohje/tunnusluvut.htm#lvp>

Finanssivalvonta. 2016. Viitattu 30.3.2016. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Fiva/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2016. Viitattu 20.4.2016. http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tilastot/Pages/tunnuslukujen_laskentasaannot.aspx

Finlex. 2014. Viitattu 18.4.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140610#L9P17>

Balance Consulting. 2016. Viitattu 31.3.2016. <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>

Osuuspankki. 2016. Viitattu 1.4.2016. <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat?id=20000&srcpl=1>

Osuuspankki. 2016. Viitattu 18.4.2016. <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/tilit-ja-maksut?id=11000&srcpl=1>

Danskebank. 2016. Viitattu 1.4.2016. <https://www.danskebank.fi/fi-fi/Yritysiasiakkaat/Keskisuuri-yritys/Rahoitus/Rahoitusratkaisut/Pages/Rahoitusratkaisut.aspx>

Nordea pankki. 2016. Viitattu 18.4.2016. <http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset-raha-asiat/tilit-ja-maksut/#tab=Kaikki-tuotteet>

Lahitapiola Pankki. 2016. Viitattu 18.4.2016. <http://www.lahitapiola.fi/yritys/yritysrahoitus/paikallisrahoitus-alle-1-milj-euron-rahoitushanke>

Tilastokeskus. 2016. Viitattu 9.5.2016. <http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/150/>

Balanceconsulting. 2016. Viitattu 9.5.2016. http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/oman_paaoman_tuotto

Finanssivalvonta. 2016. Viitattu 10.5.2016. http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tilastot/Pages/tunnuslukujen_laskentasaannot_2014.aspx

Talouselämä. 2010. Viitattu 10.5.2016. <http://www.talouselama.fi/uutiset/nain-luet-pankien-tunnuslukuja-3408424>

Taloussanomat. 2015. Viitattu 13.5.2016. <http://www.taloussanomat.fi/rahoitus/2015/10/02/ukaasi-ruotsista-nordea-nostaa-vakavaraisuutta/201512799/12>

Suomen Pankin artikkelit. 2016. Viitattu 13.5.2016. <http://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2016-2/milla-tavoin-maksamme-2020luvulla/>

Palkansaajien tutkimuslaitos. 2016. Viitattu 13.5.2016. http://www.labour.fi/?wpfb_dl=2858

Valtiovarainministeriö. 2016. Viitattu 14.5.2016. <http://vm.fi/talouden-ennusteet>

S4N. 2016. Viitattu 14.5.2016. <http://www.sn4.com/fi/blog/2015/09/uberin-airbnbn-ja-azonin-toimintamallit-haastavat-pankit-oletteko-valmiita/#more-2192>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2016. Viitattu 14.5.2016. <http://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2015/kkv-selvityksia-5-2015-pankkipalvelut-2015-kuluttajien-nakemyksia-pankkien-tarjonnasta.pdf>

Kuviot

Kuvio 1: Oman pääoman tuotto-%.....	20
Kuvio 2: Kokonaispääoman tuotto-%.....	21
Kuvio 3: Kulut/tuotto -suhde	22
Kuvio 4: Vakavaraisuussuhde.....	23
Kuvio 5: Nordea Pankki tuotot.....	24
Kuvio 6: Danske Bank tuotot	24
Kuvio 7: Nooa Säästöpankki tuotot	25
Kuvio 7: S-Pankki tuotot	26
Kuvio 8: Aktia Pankki tuotot	26
Kuvio 9: Pohjola Pankki tuotot	27

Liitteet

Liite 1: Pankkitoiminnan tulevaisuus 1	38
Liite 2: Pankkitoiminnan tulevaisuus 2	40
Liite 3: Pankkitoiminnan tulevaisuus 3	42
Liite 4: Pankkitoiminnan tulevaisuus 4	43

	Aktia	Danske	Pohjola
Kasvu	Marginaalista, 0,5%	Marginaalista, 0,6%	Vähäistä, pitkän aikavälin kasvuodotukset matalat
Korot	Euriborit miinukselle	Lyhyet korot erittäin alhaiset	
Korkokate		Paranee, koska lainoille kysyntää	
Palkkiotuotot			
Kilpailu	Kasvaa, uusia toimijoita		

Kysyntä	Mobiilipalveluiden kysyntä kasvaa, strukturoitujen tuotteiden kysyntä kasvaa	Heikkenee	Kotimainen kysyntä kasvaa hieman
Tulevaisuuden fokus	Digitalisaatio, kustannustehokkuus, enemmän panostusta varainhoitoon, taloyhtiöluottoihin, henkilöasiakkaisiin, riskienhallintaan	Varainhoito, digitaalinen kehitys. Konttorit ja kassapalvelut katoavat	
Sääntely	Lisääntyy	Lisääntyy	
Työttömyys	Kasvaa vähän	Kasvaa hiljalleen	Laskee hieman lähivuosina
Asuntojen Hinnat	Laskee vähän		
Nettotulos		Paranee	

Liite 1: Pankkitoiminnan tulevaisuus 1

	Nordea	Nooa Säästöpankki	S-Pankki
Kasvu	Hidasta		Viennin varassa, ta- lous tuskin elpyy
Korot	Matalat	Pysyvät matalana	Pysyvät matalina
Korkokate			
Palkkiotuotot			
Kilpailu		Pysyy kireänä	

Kysyntä		Yksityinen kulutus pysyy samalla tasolla	Strukturoidut. Sijoituspalvelut. Uudet maksutavat. Anonyymiys.
Tulevaisuuden fokus	Digitaalinen pankki	Kiinnistyslauttopan-kin perustaminen. Kasvu jokaisella osa-alueella	Digitaaliset palvelu-konseptit
Sääntely			
Työttömyys		Ei ainakaan nopeaa laskua	
Asuntojen Hin- nat		Markkinat kasvavat ja hinnat nousevat hieman	
Nettotulos		Jää edellisvuoden tasosta	Huononee hieman

Liite 2: Pankkitoiminnan tulevaisuus 2

	Suomen pankin asiantuntijalogit	Palkansaajien tutkimuslaitos	Valtionvarainministeriö
Kasvu		Tulee kasvamaan prosentin vauhtia	Investoinnit ja kulutus kasvavat. Talous vain vähän. Finanssialalla parhaat kasvuedellytykset
Korot			Pysyvät matalina monta vuotta
Korkokate	Yrityslainoille ei kysyntää		
Palkkiotuotot	Kasvavat		
Kilpailu	Pankkisektorin ulkopuolinen kilpailu. Pankkien lukumäärä laskussa		

Kysyntä		Kasvaa hieman	
Tulevaisuuden fokus	Digitalisaatio. Sijoittaminen startup-yrityksiin. Ristipaineet. Tuottavuuden vaikeus. Vaihtoehtoiset rahoitusmuodot. Ulkoistaminen ja erikoistuminen lisääntyvät		
Sääntely	Oman pääoman tuotto heikkenee säännösten seurauksena.		Uusia vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimuksia
Työttömyys		Laskee hieman	Laskee hieman
Asuntojen Hinnat	Pieni nousu		

Liite 3: Pankkitoiminnan tulevaisuus 3

	SN4	Kilpailu- ja kuluttajavirasto	Pankki 2.0 aloite
Tulevaisuuden fokus	Murrosta. Uusia toimijoita. Asiakkaat yhä valmiimpia vaihtamaan pankkia.	Digitaalisuus otetaan hyvin vastaan. Vanhoista palveluista ei haluta luopua. Ihmiset olivat yhden pankin asiakkaita.	Pikavippitoimintaan ratkaisuja. Eettiselle pankille ei kysyntää, eikä sosiaaliselle pankille.

Liite 4: Pankkitoiminnan tulevaisuus 4